

כלאים בציצית 1

1. מנחות מ עמוד א – עמוד ב " כסות לילה"; תחזור על לט: "ת"ש דאמר רחבה – ואפילו בשיראין"

2. רש"י ותוספות

3. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף ג עמוד ב – ד עמוד א

טעמא דכתב רחמנא עליה, הא לאו הכי, ה"א אחות אשה מייבמת, מאי טעמא? דאמרין: אתי עשה ודחי לא תעשה. אימר דאמרין אתי עשה ודחי לא תעשה - לא תעשה גרידא, לא תעשה שיש בו כרת מי דחי? ותו, לא תעשה גרידא מנלן דדחי? דכתיב: לא תלבש שעטנז, גדילים תעשה לך, ואמר רבי אלעזר: סמוכים מן התורה מנין? שנאמר: סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר;

4. רש"י מסכת יבמות דף ד עמוד א

לא תלבש שעטנז - וסמך ליה גדילים תעשה לך ודרשינן סמוכין ושרינן כלאים בציצית אלמא אתי עשה ודחי לא תעשה.

5. תוספות מסכת יבמות דף ד עמוד א

אומר ר"י דמאשת אח לא מצי למילף בעלמא לדידחי עשה לא תעשה שיש בו כרת דשאני אשת אח דמצותו בכך ואי אפשר בענין אחר לקיים מצות יבום דאל"כ בטלה מצות יבום אבל מכלאים בציצית ילפי' שפיר בעלמא דאי לא מקיימת מצות תכלת בפשת' מקיימת בצמר ואפ"ה דחי

6. תוספות מסכת כתובות דף מ עמוד א

וא"ת והא כלאים בציצית אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית צמר חוטין של צמר ואומר ר"י דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מצות תכלת אלא ע"י כלאים דתכלת עמרא הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל צמר דאין זה חשוב אפשר והא דאמר' בפ' התכלת (מנחות דף מ. ושם) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא אילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דאמר כל מקום שאתה כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מצות לבן אפשר לקיים במינו וא"ת והא אמר התם לעיל חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל צמר ואמאי פוטרין והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואור"ת דכל ד' חוטין לבן ודאי אסור דאפשר במינו אבל התם קאמר דשני חוטי צמר לבן פוטרין בשל פשתן דמגו דתכלת פטרה שכבר נעשה כלאים ע"י תכלת שבו לבן של צמר נמי פטר ומגו דשני חוטי לבן של צמר פוטרין בשל פשתן שני חוטי לבן של צמר נמי פוטרין בשל צמר אף על גב דלא נעשה התם כלאים ע"י תכלת שבו וצריך עיון אם שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של צמר מותר לתת בטלית של צמר או בטלית של פשתן דשמא לא הותרו שני חוטי לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנא דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטרין בשל צמר אף על גב דהתם תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כלאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכלאים אפי' אין תכלת עמהן אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דאפילו הוי ההוא תכלת קלא אילן או לבן גמור שרי דאיכא למיגזר שמא יטילו עמו שני חוטי לבן של צמר ויסברו שאותן שני חוטין הצבועין הן תכלת ויהיו כל ד' חוטין לבן של צמר.

7. מלחמת ה' מסכת שבת דף יב עמוד א

סדין בציצית בית שמאי פוטרין פי' פוטרין אפי' מלבן ואין צ"ל שאפילו איסור יש בו משום תכלת וטעמייהו דב"ש דלית להו סמוכין למשרא כלאים בציצית וכיון דתכלת ליכא לבן נמי ליכא ואפילו למאן דאמר אין מעכבין זה את זה מ"מ טלית שאסור בתכלת לא חייבתו תורה בלבן וכי כתיב ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם בבגד הראויה לתכלת קאמר דכתיב ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת הרי שבגדים שנאמרו כאן סתם אינן אלא צמר ולא פשתים. ואם תשאל והלא לכ"ע במשנה תורה דרשי' סמוכים כדאמר' בפ"ק דיבמות תשובתך קסברי בית שמאי אדרבה לא בא הכתוב אלא להזהיר על הכלאים בציצית שלא תאמר יבא עשה וידחה לא תעשה ויש שמוציאין אותה מדתניא בספרי כסותך פרט לסדין והיא לדעתם כדברי בית שמאי ומכאן פטרוהו אף מלבן ולפיכך תנא פוטרין ולא קתני אוסרין שאפילו ממצות לבן פוטרין אותו בית שמאי אף על פי שאין בו איסור וב"ה מחייבין פי' בציצית רצו לומר בין בתכלת בין בלבן דרשינן סמוכין ולא דרשינן כסותך פרט לסדין והלכה כדברי ב"ה

8. רמב"ם הלכות ציצית פרק ג: ו-ז

9. כסף משנה הלכות ציצית פרק ג הלכה ו

נראה מדברי רבינו שסובר שאע"פ שמטיל תכלת אינו מטיל לבן של צמר לפשתים ולא של פשתים לצמר כיון דאפשר במינו וא"כ לא ק"ל כשמואל דאמר חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ולא כפשיטותא דבעיא דפשיטין לה מדאמר רחבה חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל צמר אלא כד"ל דאמר כ"מ שאתה מוצא עשה ול"ת וכו' וסובר דבזמן דאיכא תכלת נמי מיירי ר"ל מדאורייתא קאמר שאע"פ שהתירה כלאים בציצית לא התירה אלא היכא דא"א בענין אחר דהיינו תכלת בפשתים דא"א לקיים בו מצות תכלת אלא ע"י שידחה לאו דכלאים אבל לבן כיון דאפשר להטיל בו ממינו לא דחי ל"ת דכלאים ואף על פי שכבר יש בו כלאים בטלית זו שהרי הטיל בה תכלת אין אומרים כבר נדחה כלאים בטלית זו ויהיה מותר להטיל גם הלבן מכלאים דכל מאי שאפשר למעוטי באיסורא ממעטינן אבל קשה דא"כ היאך כתב ואם רצה לעשות לבן של שאר מינין מצמר או פשתים עושה דכיון דבזמן דאיכא תכלת מיירי אם עשה לבן של שאר מינין מפשתים כשמטיל בו תכלת נמצא שהוא כלאים מצינו שהיה אפשר לקיים שניהם שהרי היה אפשר לו לעשות חוטי לבן של צמר או ממינו דהשתא כשיטיל בו חוטי תכלת לית ביה איסור כלאים ועוד שמאחר שהוא סובר שטלית של שאר מינין פטורה מציצית מן התורה היאך מתיר לעשות לבן שלהם של פשתן שהרי כשיטיל בהם תכלת נמצא שהוא כלאים שלא במקום מצוה. לכך נ"ל דבמטיל לבן לבדו מיירי ובהכי הוא דקאמר דכסות של צמר עושה לבן שלה של פשתן ושל שאר מינין עושה ממינו או מפשתן ואח"כ כתב דלהטיל חוטי צמר בכסות של פשתן או חוטי פשתן בכסות של צמר במקום דליכא תכלת אסור דהוי כלאים שלא במקום מצוה כיון שיכול לקיים שניהם כשיטיל בו ממינו אבל טלית של פשתן שהטיל בה תכלת מותר לעשות לבן שלה של צמר כיון דבלאו חוטי לבן נמי אין אנו מקיימים שניהם שהרי יש בה תכלת שהיא צמר ואין להקשות שלא יטיל בה תכלת כיון שאפשר לקיים בה מצות ציצית בלבן של פשתן שמאחר שהתורה אמרה להטיל תכלת בציצית ולא מיקיים מצות תכלת בטלית זו אלא ע"י כלאים הוי כא"א לקיים את שתיהן דאתי עשה ודחי את ל"ת. וא"ת אמאי שרינן תכלת בטלית של פשתן שהרי אפשר לקיים שתיהם כשלא ילבש אלא טלית של צמר כבר תירצו התוס' בפרק א"נ (כתובות מ') שאין זה חשוב אפשר. ול"נ דקושיא מעיקרא ליתא דכיון דדרשי' סמוכין למישרי כלאים בציצית אי אמרת דאין מטילין חוטי תכלת בטלית של פשתן א"כ כלאים דשרא רחמנא היכי משכחת לה. ומיהו חוטי לבן של פשתן בשל צמר אף על פי שמטיל בו תכלת נראה דכיון דלא הוצרך

לדחות לאו דכלאים מפני התכלת גם מפני הלבן לא ידחה שהרי אפשר לקיים שניהם ושלא כדעת ר"ת דאי הוי ס"ל לרבינו הכי לא הוה שתיק מיניה:

10. רמב"ם הלכות כלאים י:כב, ראב"ד שם. שם פרק ה:ז

11. רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן יא

ולזה נראה דבאמת מהראוי דעשה דציצית לא לדחי' ללאו דכלאים דשאני בעלמא דהוי עשה דחיובא ומוטל עליו לעשותו. אבל עשה דציצית דאין החיוב עליו ללבוש טלית בת ד' כנפות ולהטיל ציצית. א"כ אמאי דחי העשה לל"ת דכלאים. הא אם לא ילבישנו לא יעבור על העשה כלל. ולזה נראה. למ"ש המרדכי דאין איסור כלל על הטלית שלא ללבוש בלא ציצית. אלא כשהוא לובש בו חל עליו המצוה להטיל ציצית. ומה"ט בלא נמצאו ציצית בעיר. וכן בשבת דא"י להטיל בו ציצית. מותר מה"ט ללבוש בלא ציצית. א"כ שפיר אמרי' דעשה דציצית דחי ללאו דכלאים. דאם יהי' הדין דלא לדחי לא יטיל בו ציצית ומ"מ יהא מותר ללבוש בלא ציצית ושוב מבטל העשה. דאם בלא דחיי'. היינו מוחי' ללבוש. באמת אין כאן דחיי'. דבלא לבישה ליכא ביטול מ"ע. אבל כיון דבאמת עכ"פ מותר ללבוש בלא ציצית ממילא חל עליו העשה דציצית ודחי לל"ת דכלאים. וכ"ז אם הבגד בעצמותו אינו כלאים אלא דהציצית הם כלאים להבגד. דאם לא ידחה העשה לל"ת. מ"מ ילבישנו בלא ציצית. אבל אם הבגד בעצמותו כלאים ל"ש לומר דלדחי העשה לל"ת. דהא אם לא דחי. א"א כלל ללבוש. כיון דהבגד כלאים בעצמותו ממילא לא חל עליו העשה כלל. ולפ"ז לא קשה קושי' הנ"ל דלענין זה דנקשרו הציצית בעצמם בבגד ובשבת דא"י להתירו. בזה אין מהראוי דעשה לדחי לל"ת. כיון דא"י להתירו. ולא יהי' יכול ללבוש משום כלאים ולא יחול עליו העשה כלל

12. קובץ שעורים קידושין אות קמג ד-

וז"ל הראב"ד בריש תורת כהנים, למ"ד נשים סומכות רשות אפילו סמיכה גדולה עליו מותרת בנשים, שכך נתנה בתורה, לאנשים חובה ולנשים רשות והנשים דומיא דאנשים לכל מ"ע שהזמן גרמא אעפ"י שיש בה איסור תורה כגון ציצית של תכלת לנשים- ומדברי הראב"ד מבואר דדחיית עשה לל"ת היא בשביל קיום המצוה גרידא אפי' היכא דליכא ביטול מצוה כלל, כמו במ"ע שהז"ג בנשים למ"ד נשים סומכות רשות, ואידך מ"ד לא פליג אלא משום דס"ל דגם קיום מצוה ליכא בנשים, ובהגהות הגרע"א לאו"ח סי' י' דעתו בפשיטות דהדחיה היא רק אם תבטל העשה ולא בשביל קיומה וזהו נגד דעת הראב"ד, ויש לחקור במצות מצה כל שבעה, אם דוחה ל"ת מדאורייתא, לתירוץ שני שבתוס', קידושין ל"ח עיין שם, כיון דקיים מצוה באכילתה.